

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
по професионално направление 3.8. Икономика,
докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (счетоводство)”
по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Настоящата рецензия е изготвена съгласно примерната структура за формата и съдържанието на рецензия, написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Рецензент: *проф. д-р Атанас Блажев Атанасов* с научна специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, член на катедра “Счетоводна отчетност” в СА “Д. А. Ценов” – Свищов и член на научно жури, съгласно Заповед № 300/31.05.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, в съответствие с разпоредбата на чл. 70 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ (Протокол № 9/31.05.2021 г.) и решение от заседание на Научното жури от 09.06.2021 г. (Протокол № 1/09.06.2021 г.).

Автор на дисертационния труд: *Станислав Иванов Шишманов*, редовен докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, докт. № D010118195.

Тема на дисертационния труд: *„Актуални счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките”*

Научен ръководител: *доц. д-р Венцислав Димчев Вечев*

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Целта на дисертационния труд е въз основа на задълбочена и детайлна характеристика на бюджетните приходи и бюджетните разходи като отчетни обекти, да се очертаят актуалните счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети.

Обект на изследване в дисертационния труд е касовата реализация на държавния и общинските бюджети в системата на банковите отчетно-обособени звена.

Предмет на научното изследване са счетоводните аспекти при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките у нас.

Основната теза на изследването е, че съществуват резерви по отношение счетоводната характеристика на постъпленията и плащанията в системата на държавния и общинските бюджети в банките, като „приходи“ и „разходи“, каквато понастоящем е практиката у нас. От гледна точка на имущественото и финансовото състояние на банките тези средства се съхраняват по открити банкови сметки с титуляри – бюджетни организации, поради което в съответствие с утвърдените принципи на счетоводната теория и постановките на Концептуалната рамка за финансово отчитане е целесъобразно, те да се отразят счетоводно като привлечен ресурс (пасив).

Обемът на разработката е 200 стандартни страници и се състои от: заглавна страница; съдържание (1 стр.); увод (7 стр.); изложение (три глави), (181 стр.); заключение (2 стр.); декларация за оригиналност на дисертационния труд (1 стр.) и списък с използваната литература (библиографска справка) (вкл. 97 бр. литературни източници на български, английски и руски език, нормативни актове и електронни източници), (7 стр.).

В увода са открити актуалността, целта, задачите, обекта и предмета на изследването, и е формулирана изследователската теза. Посочени са методологията на изследването, обхвата на емпиричните проучвания и съществуващите ограничения в хода на дейността.

В първа глава се характеризира бюджетът като отчетен обект. В тази връзка се изследва бюджетната система на Република България, вкл. съставянето, приемането и отчитането на държавния бюджет, общинските бюджети и функционирането на селищните системи у нас. Анализира се ролята на банковата система при изпълнение на държавния и общинските бюджети. Проучват се теоретико-методологичните особености на

счетоводно-отчетния процес в звената на банковата система в Република България.

Във втора глава се очертават счетоводните аспекти на държавния бюджет в звената на банковата система. Акцентираща се върху приходите и разходите на държавния бюджет като отчетен обект в банковата система. Изследват се организацията на касовата реализация на държавния бюджет в банките, проблемите и възможностите за оптимизиране при счетоводно отчитане на касовото изпълнение на държавния бюджет в звената на банковата система и практико-приложните аспекти при отчитането на средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства в банковата система.

В трета глава се представят счетоводните аспекти на общинските бюджети в звената на банковата система. Анализира се характеристиката на взаимоотношенията между общините и банките. Извежда се особеностите на приходите и разходите на общините като отчетен обект в банковата система. Дискутират се проблеми и възможности за оптимизиране при счетоводно отчитане на касовото изпълнение на общинските бюджети в звената на банковата система.

В заключението се обобщават постигнатите резултати от изследователската работа.

В изложението са оформени 2 бр. фигури.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

Предложеният дисертационен труд се характеризира с ясно очертани обект, предмет, цел, задачи и със сполучливо формулирана, и аргументирано защитена изследователска теза. Това дава основание той да се определи не само като едно завършено актуално изследване, но и като своевременен и необходим опит да се отговори адекватно на настоящите теоретико-приложни потребности по отношение на актуалните счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките у нас.

Методологията на изследването е коректно приложена, като се открояват проблеми и се предлагат начини за тяхното решаване, правят се съответни анализи, обобщения, изводи и препоръки. В изложението недвусмислено са очертани авторовите идеи и становища.

При реализиране на изследването обосновано се ползва адекватен научен инструментариум, както и сполучливо оформен илюстративен материал под формата на фигури.

В структурно, техническо и стилово отношение работата е на много добро ниво. Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани и като цяло обемът му е оптимален. Това дава възможност да се обоснове (аргументира) и защити изследователската теза в теоретичен и практико-приложен аспект.

Литературните източници и действащите нормативни документи в хода на изследването са използвани добросъвестно. Този факт се потвърждава и от приложената към автореферата декларация на автора за оригиналност на дисертационния труд.

От включените към документацията по процедурата собственоръчно подписани от докторанта списъци на публикациите по темата на дисертационния труд (4 бр.) и на участия в научни форуми (5 бр.) става ясно, че основните аспекти от съдържанието на изследваната проблематика са направени достояние на специализираната аудитория.

Авторефератът отразява обективно, ясно, точно и пълно съдържанието на дисертационния труд и представя вярно неговите положителни качества. Конфигурацията на изложението му съответства на логическата ос на изследването.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

В дисертационния труд се открояват следните **научни и научно-приложни приноси**:

- Задълбочено и аргументирано се изследва ролята на звената на банковата система у нас в процеса на касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети. Следствие на това е извършена систематизация на функциите на Българската народна банка по отношение касовото изпълнение на държавния бюджет на текущи и управленски с цел рационализиране дейността на тази институция.

- В резултат от теоретико-приложни проучвания се очертава значението на системата на счетоводството като основна информационна система с цел управление процеса по касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети. Изразява се и се обосновава авторово мнение, че най-голямото преимущество на счетоводно-отчетния процес в банките е

високото ниво на актуалност на създаваната информация, която е основание за осъществяването на ефективно управление.

- Въз основа на извършен критичен анализ на действащите постановки относно отчитането на касовото изпълнение на приходната част на държавния и общинските бюджети в банките и позоваването на становища на учени, които са работили в тази област се аргументира мнението, че от гледна точка на банковия счетоводно-отчетен процес тези средства представляват привлечен ресурс. В очертания контекст е предложено използването на синтетични счетоводни сметки, които отговарят по-пълно както на същността на този отчетен обект, така и на разпоредбите на приложимото законодателство (Закон за публичните финанси).

- Изследвана е взаимовръзката между приходите и разходите по държавния и общинските бюджети. Следствие на това се стига до извода, че понятията „разход“ и „касов бюджетен разход“ от гледна точка на счетоводството в банките не са тъждествени. Като обект на счетоводно отчитане касовите бюджетни разходи по държавния и общинските бюджети представляват намаления на привлечените средства посредством извършване на плащания от съответните сметки.

- Представени са аргументирани авторови идеи, свързани с оптимизиране на процеса по аналитичното отчитане на бюджетните разходи в банките с цел рационализиране на практическата реализация на този процес.

- Формирано е и е обосновано авторово становище, че разходите на банките по реализацията на касовото изпълнение на бюджетите следва да се поемат от бюджетните субекти, които са непосредствени потребители на банковата информация за този процес, тъй като на практика кредитните институции са пазарно ориентирани предприятия.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд:

По отношение на разработката могат да се посочат следните **бележки и препоръки**, които не омаловажават безспорно положителните ѝ качества:

- Независимо от изразения стремеж за аргументирано извеждане на авторовите становища, при някои от тях все още се чувства необходимост от по-задълбочена теоретико-приложна обосновка, с цел минимизиране на декларативния им характер;

- На отделни места в изложението се допуска превес на описателния над изследователския характер;

Позволявам си добронамерено да препоръчам на докторанта да продължи и да разшири своите изследвания по тази интересна и дискуссионна материя.

По дисертационния труд бих отправил следния **въпрос**:

- Как докторантът вижда в перспектива практическата реализация на възможностите за решаване на основните счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките у нас?

V. Обобщено заключение и становище:

В заключение може да се обобщи, че дисертационният труд *„Актуални счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките“* съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и релевантния Правилник на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Дисертационният труд показва, че докторант *Станислав Иванов Шишманов* притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по докторска програма *„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“*, като демонстрира способности и възможности за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Всичко това ми дава основание да изразя *положителното си становище* и да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува за *придобиване* на образователната и научна степен “доктор” в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма *„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“* от *Станислав Иванов Шишманов*.

02.08.2021 г.

Рецензент:.....

(проф. д-р Ат. Атанасов)